

dobi prodajalke jabolk, čarovnica vrne predenj kot nekakšna slaba vest, kot odmev iz preteklosti, zaradi katerega mladi grof vse pove očetu in materi ter se nazadnje s čarovnico tudi poroči.

Je pa v tej pravljici še en motiv, ki izrazito bode v oči: odnos starega grofa do svoje žene. Ko mu ta namreč predlaga, da naj sina vzame s seboj na lov, potem pa se ta v gozdu izgubi, jo da mož, potem ko se sam vrne z lova, zazidati v omaro, tako da je imela na zraku edino glavo, da je lahko dihala in jedla. Šele ko se sin vrne, grofico rešijo iz omar.

To je vsekakor zbirka pravljic, ki presega zgolj mlajše bralce, saj je gotovo priporočljiva tudi za starejše. S svojo zasnovo nas namreč nenehno izziva, vsebinsko draži in sili k temu, da moramo razmišljati in neprestano tehtati o mnogih situacijah in moralnih dilemah. S tem zbirka doseže številne cilje: od literarno estetskega, kulturnega pa vse do socialno arhetipskega.

In na koncu tistega ključnega, saj uspešno odpira občutljivo vprašanje: ali smo danes kot družba v odnosu do žensk res že dosegli tisto raven, ki so je v resnici vredne. Odgovor se skriva v vsakem od nas.

■ DAVID BEDRAČ

IGRIVA SLIKANICA, USTVARJENA ZA SKUPINSKO BRANJE

Barbara Hanuš: *Baba sede v balon.*

Ilustracije Marta Bartolj.

Ljubljana: Hart, 2024.

Tandem Barbare Hanuš in Marte Bartolj prinaša drobno zbirko slikopisov. Ti najprej prinašajo stare otroške ramanice, nato pa jih avtorica nadaljuje po svoje, jih vpne v svet mladih bralcev ali pa jih

nadaljuje v drugih domišljjskih svetovih.

In kako jih brati? En predlog se ponuja kar sam: z mladim poslušalcem/bralcem v naročju. Vsi drugi sledijo iz tega. Najmlajši poslušalci bodo uživali že v zvoku in ritmu pesmi, prav zato so tovrstne ramanice pri najmlajših tako priljubljene. Ob tem bodo lahko spremenjali ne le podobe ob, temveč tudi v besedilu. Mladi poslušalci se bodo tako kaj hitro prelevili tudi v mlade bralce, najprej bodo iskali besede za slike, potem bodo lahko, sledeč velikim tiskanim črkam, iskali tudi besede za sklope črk. Pri tem pa seveda sledili velikim bralcem in njihovemu ritmičnemu branju. Pa zgodbe, ki sledijo pesmim? Tudi te so seveda zastavljene kot slikopisi z velikimi tiskanimi črkami. Hkrati pa odpirajo prostor za pogovor. Pa naj bo to pogovor o vsakdanjiku mladega poslušalca ali pa pogovor, ki sobralca ponese k naslednji knjigi – npr. k slikanici *Moj dežnik* je lahko balon Ele Peroci, motive iz slednje lahko najdemo že na prvi strani v slikopisu *Baba sede v balon*. Kratke zgodbe – podaljške starih otroških pesmi – tako vidim predvsem kot nevsiljive predloge, primere za pogovor. Ko se ta med malim in velikim bralcem vzpostavi, ga je težko ustaviti. In stare ramanice, ki prihajajo iz drugih časov, hkrati pa so že same po sebi pogosto nonsensne, lahko, ko mladi poslušalci/bralci enkrat pridejo naokus, prinesejo veliko vprašanj. Zakaj na primer baba potrebuje kis, da se odpelje v Pariz? Kaj/kje sploh je Pariz? Pa tudi, kaj pomenijo izrazi, ki jih mladi poslušalci/bralci (ali pa morda celo starejši bralci) prvič slišijo, kaj so to šibice in kaj je to groš? Na srečo nam tu lahko na pomoč priskočijo tudi slike v slikopisu.

Pred nami je slikanica, ki ima pred očmi svojo publiko – malo in veliko, z obema pa kar nekaj izkušenj. Hkrati pa je to slikanica, ki to publiko potrebuje,

da zares zaživi. Kakšnemu starejšemu bralcu bi se lahko zgodilo, da ne bi vedel, kaj početi z njo. Nekatere pesmi nimajo smisla, zgodbe pa včasih zadržajo čisto v svojo smer, bi lahko rekel. Vse, kar tak starejši skeptičen bralec potrebuje, je en mali poslušalec v naročju, pa odpreti usta in ušesa in slikanica lahko pokaže svoje čare.

Pri tem se kot domišljeno ne pokaže le besedilo, ampak tudi ilustracije. Če Marto Bartolj poznamo le po nežnejših ilustracijah iz njenih najbolj znanih slikanic (npr. *Kje si?*, *Zebra v ogledalu*, *A smo že tam?* ...), ki v pretežno pastelnih barvah raziskujejo različna čustvena razpoloženja, nas bo tale živahna, živobarvna izvedba presenetila. Že simpatična baba na naslovnici je dokaz, da je Marta Bartolj lahko v svoji ilustraciji še kako igriva. Še posebej simpatične so njene upodobitve ptic, ki že s svojo podobo izražajo značajske lastnosti, ki jim jih nadevajo stare otroške pesmi (npr. *Vrana je po cest' hodila*), v slikanici pa se očitno počutijo tako domačno, da nadaljujejo svoj sprehod tudi po straneh, kjer sicer niso eksplicitno omenjene. In smo znova pri pogovoru med malim in velikim bralcem, ki lahko na ilustracijah opazujeta vse podrobnosti, iščeta vrane, sinice in kose, iz vsakdanjika pa prehajata v svet domišljije in spet nazaj – le kaj počnejo kos in sinica na posteljini, vrana pa med igračami?

Baba sede v balon je slikanica, katere mesto je bolj kot na razstavah v rokah, še posebej, kadar gre za dva para rok ali več. Seveda jo lahko uporabimo tudi pri spoznavanju črk in prvih korakov v branje, a njeno glavno poslanstvo vidim drugje, v zabavi ob preživljanju skupnega časa s knjigo, v vzpostavljanju odnosa do branja in odpiranju pogovora med malim in velikim bralcem.

■ TINA BILBAN

LOVITI LOVCA NA PTICE

Tina Bilban: *Ive ni.*

Ilustriral Igor Šinkovec.

Dob: Miš, 2024

Tina Bilban je prodorna slovenska pisateljica, ki piše za otroke in odrasle. Še posebej se je v zadnjih nekaj letih na slovenski literarni sceni uveljavila s kako-vostnimi leposlovno-informativnimi (in informativno-leposlovnimi) deli za otroke, s katerimi mlade bralce ob pomoči zgodb na igriv način seznanja z znanstvenimi temami z najrazličnejših področij. Deloma bi v kategorijo leposlovno-informativnih del lahko uvrstili tudi njeno novo prozno besedilo *Ive ni*, katerega temelj predstavlja dobro razvita, napeta zgodba, ki jo avtorica dopolnjuje z informacijami o različnih ptičjih vrstah in kaznivem lovu nanje. V tem kratkem romanu, namenjenem predvsem učencem druge triade, se spretno dotika različnih tem: varovanja okolja, spoznavanja tuje kulture, odraščanja in z njim povezanega osamosvajanja, odnosov v družini, prijateljstva in šole. Knjigo, ki se spogleduje z žanrom detektivke, je leta 2024 izdala založba Miš, vključena pa je tudi v knjižno zbirko Čiv!, ki združuje kvalitetna literarna dela, namenjena otrokom v drugem triletju osnovne šole. Razburljivo zgodbo, ki se pred bralcem odvija na 91 straneh, lepo dopolnjujejo črno-bele ilustracije